

Rodna Gruda

Resnica o Los Angelesu

Objavljeno dne/Published on: 01.03.2013

Združenje Slovenska izseljenska matica je skupaj z Zavodom Projekt Atol nedavno izdala najbolj ostro besedilo Luisa Adamiča (1898 – 1951) iz zbirke The Little Blue Books, Resnico o Los Angelesu, v slovenskem in angleškem jeziku. V njej ameriški pisatelj slovenskega rodu, ki je Kranjsko zapustil petnajstleten, sam, iz radovednosti, »razgalja sprego nepremičninske, filmske in krščanske industrije, ki so jo omogočale moralne vrednote, utelešene v prohibiciji in Ku Klux Klanu,« kot je v predgovoru h knjigi, ki jo je v slovenščino prevedel Aleš Debeljak, zapisala Alenka Pirman.

V nekaj naslednjih številkah e-Rodne grude vas z izbranimi odlomki v slovenščini in angleščini vabimo v obdobje med obema svetovnima vojnama, žepni knjigi v obeh jezikih pa lahko naročite pri Slovenski izseljenski matici.

»Los Angeles je, kot sem nekje zapisal, najbolj ameriško mesto v Ameriki, kakorkoli že ga vzamemo. V sebi nosi bistvo Amerike; Amerike, kakršna je danes na začetku druge četrtine dvajsetega stoletja. Med vsemi velikimi središči Združenih držav najbolj značilno predstavlja Ameriko Georgea F. Babbitta in Docka Drewa, Calla Coolidgea in »živčnega Nellyja« Kellogga, pokojnega, a še živečega Williama Jenningsa Bryana, Williama Randolpha Hearsta, Macka Sennetta in Bernarra Macfaddena, Eda Dohenyja in Ala Falla ter drugih podobnih velikih svetnikov in mogočnih junakov našega časa.

Los Angeles je najmlajše med našimi velikimi mesti, njegovi prebivalci so v glavnem preprosteži z Vzhoda in iz koruznega pasu, ki predstavljajo velik del naše demokratične države – upokojeni kmetje in obcestni špeceristi, trgovci s tekstilom in železnino iz majhnih mest, ki so vse življenje garali kakor črna živina in goljufali kakor nori, se dokopali do neznatnega premoženja, vse prodali in se podali v Kalifornijo, da bi si tu odpočili, ozdraveli in »uživali« v podnebnju in pokrajini, da bi bivali v počitniških hišicah in jedli v samopostrežnih restavracijah. Mnogi med njimi so zgarani in izžeti; mnogi med njimi so se zgarani in izžeti rodili zgaranim in izžetim pionirskim staršem; in zdaj živijo v Los Angelesu ali kje v bližini, ti bedni ubežniki pred krivičnostjo življenja, pred muko in garanjem in enoličnostjo svojih trgovin in kmetij; nedoločno upajo, da bodo, če je le mogoče, svojim otrokom lahko prihranili enako usodo, hkrati pa delajo vse, kar je v njihovi moči, da bi dosegli ravno nasprotno. So prilagojene, pokorjene duše, čile in zdrave, duh upora je že ugasnil v njih, stoodstotni Američani in protestanti, krepostni in bojazljivi in živčno nestrpni.

Los Angeles velja za mesto, a je pravzaprav zgolj velikanska napihnjena vas; majhno mesto iz Iowe ali Kansasa, ki se je nenadoma povečalo za petstokrat, in nekatere od stavb ob glavni cesti so zrasle za dvanajst nadstropij. Življenje v Los Angelesu je ekstravagantna skica življenja v povprečni podjetni ameriški vasi."

"Los Angeles, as I have said elsewhere, is the most American city in America any way one looks at it. Within it is the essence of America; America as it is today at the beginning of the second quarter of the twentieth century. Of all the larger centers of population in the Republic, Los Angeles is the most representative of it; I mean of the America of George F. Babbitt and Dock Drew, of Cal Coolidge and "Nervous Nelly" Kellogg, of the late but still living William Jennings Bryan, of William Randolph Hearst, Mack Sennett and Bernarr Macfadden, of Ed Doheny and Al Fall, and other such great saints and mighty heroes of the period.

It is the newest of our great cities, inhabited, for the most part, by folks from the East and the Corn Belt who constitute the great majority of our democracy—retired farmers and crossroad grocers and small-town dry-goods and hardware merchants who have worked like slaves and swindled like hell all their lives, made their little stakes, sold out, and come to California to rest, regain their health, and "enjoy" climate and scenery, to

live in bungalow courts and eat in cafeterias. Many of them are tired out, squeezed dry; many of them were born tired and dry of tired and dry, toil-broken pioneer parents; and now they are in Los Angeles, or somewhere nearby, these pathetic fugitives from the injustice of life, from the toil and drudgery and drabness of their shops and farms, vaguely hoping to spare, if possible, their children from their own fate, yet doing everything they can to achieve the opposite end. They are standardized, conformed souls, safe and sane, the spirit of revolt dead in them, 100 percent and Protestant, moral and cowardly and nervously intolerant.

Los Angeles has been referred to as a city, but it actually is only a huge, exaggerated village; an Iowa or Kansas small town suddenly multiplied by five hundred and some of its Main Street buildings grown twelve stories high. Life in Los Angeles is an extravagant delineation of life in the average up-and-coming American village."